

(ฎีกาย่อ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5773/2534

นางเพยาว์	ศรีรัง	โจทก์
นางกำไร	บุญมา	จำเลย

แพ่ง โฉมกรรม (มาตรา 113)
การครอบครอง (มาตรา 1375)

พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 (มาตรา 19, 37, 39)

การซื้อขายที่ดินที่บุคคลได้รับสิทธิโดยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมนั้น เป็นการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 มาตรา 39 จึงเป็นโมฆกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 113

ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 มาตรา 19 (7) และ 37 ผู้ที่จะเข้าอยู่ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินได้ต้องได้รับการพิจารณาและอนุมัติจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมก่อน และห้ามมิให้ยกอายุความครอบครองขึ้นต่อสู้กับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในเรื่องที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ที่สำนักงานฯ ได้มาตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินฯ ดังนั้น ในเขตปฏิรูปที่ดินบุคคลที่มีได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไม่มีสิทธิแย่ง การครอบครองจากบุคคลที่ได้รับจัดสรรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1375 แม้ข้อเท็จจริงจะฟังได้ว่าจำเลยแย่งการครอบครอง ที่ดินของโจทก์ในเขตปฏิรูปที่ดินเกิน 1 ปี ก็ไม่ทำให้จำเลยได้สิทธิครอบครองที่ดินพิพาท ซึ่งเป็นที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน การที่จำเลยเข้าไปไถข้าวฟ่างที่โจทก์ปลูกไว้ย่อมเป็นการละเมิด ส่วนค่าเสียหายจำเลยมิได้โต้แย้งว่าศาลอุทธรณ์ภาค 2 กำหนดมากน้อยแต่ประการใด จำเลยจึงต้องรับผิดชอบค่าเสียหายต่อโจทก์ตามจำนวนที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 วินิจฉัย

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์เป็นผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน แปลงเลขที่ 17 ตำบลลาดแค อำเภอนาดูน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยได้รับมรดกจากนายสมบัติ ศรีรัง สามี จำเลยใช้รถไถเข้าไปไถข้าวฟ่างที่โจทก์ปลูกไว้เสียหายทั้งแปลง คิดเป็นค่าเสียหาย 4,440 บาท และค่าเสียหายที่โจทก์จะได้รับจากผลผลิตข้าวฟ่างในอนาคตอีก 45,000 บาท ขอบังคับให้จำเลยและบริวารออกไปจากที่ดินพิพาท ห้ามเกี่ยวข้งอีกต่อไป ให้จำเลยใช้ค่าเสียหาย 50,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย จำเลยให้การว่า จำเลยซื้อที่ดินพิพาทจากนายสมบัติ ศรีรัง เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2523 เมื่อซื้อแล้วได้เข้าทำประโยชน์ตลอดมาทั้งได้เสียภาษีบำรุงท้องที่ทุกปี จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายของโจทก์เพราะจำเลยกระทำเพื่อป้องกันสิทธิครอบครองของจำเลย หากเสียหายก็ไม่เกิน 500 บาท จำเลยครอบครองติดต่อกันเกิน 1 ปีแล้ว ฟ้องโจทก์ขาดอายุความ ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิพากษากลับ ให้จำเลยและบริวารออกไปจากที่ดินแปลงเลขที่ 17 ระวัง

ส.ป.ก. ที่ 8 เอ็น 3 อี ตำบลลาดแค อำเภอนนทบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ และห้ามเกี่ยวข้องกับที่ดินดังกล่าวอีกต่อไป และให้จำเลยใช้ค่าเสียหายจำนวน 18,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย จำเลยฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “ข้อเท็จจริงรับกันว่าที่พิพาทเป็นที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน เดิมนายสมบัติ ศรีรังสามิโจทก์เป็นผู้ได้รับสิทธิทำประโยชน์ในที่ดินจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นายสมบัติถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 3 กันยายน 2528 โจทก์ในฐานะภรรยาได้แจ้งต่อทางสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมขอรับสิทธิในที่ดินพิพาท สำนักงาน การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้อนุมัติและออกบัตรประจำตัวเกษตรกร ในเขตปฏิรูปที่ดินให้โจทก์แล้ว ปัญหาที่จะพิจารณาจึงมีว่าระหว่างโจทก์กับจำเลยใครจะมีสิทธิในที่ดินพิพาทดีกว่ากัน โจทก์อ้างว่ารับมรดกจากสามีซึ่งได้รับจัดสรรจากทางราชการ จำเลยอ้างว่าได้ซื้อจากสามีโจทก์แล้ว ตาม หนังสือสัญญาซื้อขายระหว่างสามีโจทก์กับจำเลยโดยมีเอกสารหมายเลข 1 และบุคคลเป็นพยานหลักฐาน ซึ่งตามข้อต่อสู้ของจำเลยนั้นทำให้เกิดข้อ กฎหมายขึ้นว่า การซื้อขายที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินจะขัดต่อพระราชบัญญัติ การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2518 หรือไม่ ก่อนที่จะพิจารณาข้อเท็จจริงว่าจำเลยได้ซื้อที่ดินจากสามีโจทก์ และได้ครอบครองแล้วจริงหรือไม่ สมควรพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวแล้วก่อน เพราะถ้าไม่มีกฎหมายรองรับสิทธิข้อเท็จจริงตามที่พิจารณาได้ความก็ไม่มีประโยชน์ แก่คดี พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 มาตรา 39 บัญญัติว่า ที่ดินที่บุคคลได้รับสิทธิโดยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจะทำการแบ่งแยกหรือโอนสิทธิในที่ดินนั้นไปยังผู้อื่นมิได้ เว้นแต่เป็นการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม หรือโอนไปยังสถาบันเกษตรกร ฯลฯ ตามบทกฎหมายนี้ เห็นได้ว่า นิติกรรมระหว่างสามีโจทก์กับจำเลย (ถ้ามี) ก็เป็นการต้องห้ามขัดแย้งตามกฎหมาย จึงเป็นโมฆกรรม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 113 ดังนั้นข้อเท็จจริงที่จำเลยอ้างจึงไม่มีผลบังคับในคดีนี้ จำเลยฎีกาค่อมว่า โดยสัญญาซื้อขาย ดังกล่าว จำเลยได้เข้าครอบครองที่พิพาทแล้ว จึงได้สิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1375 วรรคสอง ซึ่งโจทก์ต้องฟ้องร้องภายในปีหนึ่งนับแต่เวลาโจทก์ถูกแย่งการครอบครองนั้น ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2518 มาตรา 19 (7) บัญญัติให้คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ฯลฯ ดังนี้จะเห็นได้ว่าบุคคลหรือเกษตรกรที่จะเข้ามาอยู่ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินได้ต้องได้รับการพิจารณา และอนุมัติจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมก่อน และมาตรา 37 ก็ห้ามมิให้ยกอายุความครอบครองขึ้นต่อสู้กับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในเรื่องที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้มาตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2518 โดยอาศัยบทบัญญัติดังกล่าว ศาลฎีกาเห็นว่า ในเขตปฏิรูปที่ดินนั้นบุคคลที่มีได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ไม่มีสิทธิแย่งการครอบครองผู้ที่ได้รับจัดสรรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1375 ได้ เพราะเมื่อผู้ได้รับจัดสรรที่ดินละทิ้งการครอบครองไป การครอบครองที่ดินก็กลับตกมาเป็นของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมใหม่ ซึ่งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีอำนาจหน้าที่ที่จะจัดให้เกษตรกรที่เหมาะสมได้รับต่อไป และไม่ปรากฏว่าคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้พิจารณาและอนุมัติให้จำเลยได้รับสิทธิในที่ดินพิพาทประการใด ดังนั้น ตามฎีกาของจำเลยแม้จะฟังว่าจำเลย

แย้งการครอบครองจากโจทก์เกิน 1 ปี แล้วก็ตาม ก็ไม่ทำให้จำเลยมีสิทธิครอบครองที่ดินพิพาทซึ่งเป็นที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินขึ้นมาได้ จำเลยต้องออกจากที่พิพาทไป

ประเด็นต่อมาเรื่องค่าเสียหาย เมื่อฟังว่าจำเลยมิได้มีสิทธิครอบครอง จำเลยเข้าไถ่ข้าวฟ่างที่โจทก์ปลูกไว้ในที่พิพาท ย่อมเป็นการละเมิด จำเลยมิได้โต้แย้งว่าจำนวนค่าเสียหายที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 กำหนดมาน้อยไปแต่ประการใด คงต่อสู้ข้ออ้างเดียวว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นการละเมิด ดังนั้นเมื่อฟังว่าจำเลยละเมิด จำเลยก็ต้องรับผิดชอบตามจำนวนที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 ได้วินิจฉัยไว้”

พิพากษายืน

(ขงยุทธ ฐาธิสาร นิเวศน์ คำผอง ประจักษ์ พุทธิสมบัติ) (2702)

หมายเหตุ

โปรดพลิกดูความเห็นท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3382/2541